

Prevention and Solution of Forest Fire Problems in the Area of Samo Khon Subdistrict Administrative Organization, Ban Tak District, Tak Province according to Iddhipadadhamma

PhraTiwa Titawayamo (Numan)¹ and PhraMahanakhorn Wachiramethi (Kaewbutdee)²

Received: September 04, 2024

Revised: September 15, 2025

Accepted: September 17, 2025

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of forest fire prevention and resolution; 2) to examine the relationship between Iddhipadadhamma and forest fire prevention and resolution; and 3) to propose guidelines for forest fire prevention and resolution according to Iddhipadadhamma. This was the mixed-methods research. For quantitative research, data were collected from a sample of 360 respondents using questionnaires. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. In terms of qualitative research, in-depth interviews with 25 informants were conducted using interview form and descriptive content analysis. The results of the research found that 1) the overall level of forest fire prevention and resolution was high, and the overall level of forest fire prevention and resolution according to Iddhipadadhamma was high; 2) a study of the relationship between

¹ Tak Provincial Sangha

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: thiwahnuman@gmail.com, Tel. 097-963-5727

Iddhipadadhamma and forest fire prevention and resolution revealed a positive relationship or a relationship that was consistent with each other in pairs, with a very high overall, Pearson Correlation (r) of 0.934; 3). Guidelines for forest fire prevention and resolution in the Samo Khon Subdistrict Administrative Organization, Ban Tak District, Tak Province according to Iddhipadadhamma were as follows: (1) it was to instill awareness in people to preserve and care for forests and to make them aware of the importance of forests; (2) it was a training to provide knowledge about forest fire prevention and resolution and the effects of forest fires; (3) village and local leaders organized villagers to participate in forest management to prevent encroachment and burning; (4) there were public relations to educate and enforce the law seriously against offenders who destroyed and burnt forests. There were decisive measures to punish those who encroached and destroyed forests; (5) there was a promotion of various careers to enable people to live together with the forest sustainably without affecting the forest and wildlife; and (6) there was a budget allocated to support the prevention and resolution of forest fires.

Keywords: prevention, resolution, forest fire, Iddhipadadhamma

การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม

พระทิวา จิตวายุโม (หนูนั่น)³ และพระมหานคร วชิรเมธี (แก้วบุตรดี)⁴

Received: September 04, 2024

Revised: September 15, 2025

Accepted: September 17, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษากระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้า 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรม กับการป้องกันและแก้ไขไฟฟ้า 3. เสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้า ตามหลักอิทธิบาทธรรม ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าตามหลักอิทธิบาทธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรม กับการป้องกันและแก้ไขไฟฟ้า มีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation (r) (0.934) 3) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม (1) ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนรักษ์ ห่วงแหนป่าไม้ และให้รู้ถึง

³ คณะสงฆ์จังหวัดตาก, Tak Provincial Sangha

⁴ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: thiwahnuman@gmail.com, Tel. 097-963-5727

ความสำคัญของป่าไม้ (2) อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามและการป้องกันและแก้ไขไฟป่า และผลกระทบของการเกิดไฟป่า (3) ผู้นำหมู่บ้านและผู้นำท้องถิ่นจัดให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ป่าเพื่อป้องกันการบุกรุกเผาทำลายป่า (4) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อผู้กระทำผิด ทำลายป่าและเผาป่า มีมาตรการเด็ดขาดในการลงโทษผู้ที่บุกรุกทำลายป่า (5) ส่งเสริมอาชีพในด้านต่าง ๆ ให้หลากหลายเพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบกับป่าไม้และสัตว์ป่า (6) จัดงบประมาณสนับสนุนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า

คำสำคัญ: การป้องกัน, แก้ไขปัญหา, ไฟป่า, หลักสิทธิบาธรรม

บทนำ

ปัจจุบันระดับของการเกิดไฟป่าในประเทศไทย มีความรุนแรงมากจนกลายเป็นปัจจัยรบกวนสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการแผ่แปรของสภาพภูมิอากาศ ทำให้มีช่วงฤดูแล้งที่ยาวนานขึ้น จากสถิติการเกิดไฟป่าที่ผ่านมาพบว่าการเกิดมาจากการกระทำของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการกระทำโดยประมาทหรือจงใจทำให้เกิดก็ตาม แต่ผลของไฟป่าดังกล่าวได้ส่งผลกระทบตามมาอย่างมากมาย ที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือ ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ถูกไฟเผาไหม้ สัตว์ป่าล้มตายและไร่ที่อยู่อาศัย ต้นไม้และกระแสรพราะถูกไฟเผาและตายไปในที่สุด เป็นต้น สำหรับผลกระทบที่ตามมา คือ คุณภาพของอากาศแยลง มลพิษทางอากาศเพิ่มสูงขึ้น เป็นผลเสียต่อสุขภาพ เป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เป็นต้น

นอกจากนี้ไฟปายังก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม (กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558) นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่หลายฝ่ายให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยมีมลพิษสิ่งแวดล้อมมักเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการผลิตสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น การคมนาคมขนส่งการผลิตสินค้าทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การใช้เชื้อเพลิงจากซากฟอสซิล ฯลฯ ซึ่งสามารถทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เป็นอย่างมาก ในปัจจุบันพบว่าปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ทั้งในภาคเหนือ

และภาคใต้ของประเทศไทย ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการคมนาคม การท่องเที่ยว วิถีชีวิต ฯลฯ และที่สำคัญปัญหาหมอกควันทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ปัญหาหมอกควันนับว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาเป็นอย่างมาก นอกจากจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายอีกด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ที่ประสบปัญหาจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงสถานการณ์ปัญหามลพิษจากหมอกควันที่เกิดขึ้น รวมถึงสถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นในช่วงที่เกิดปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงานด้านการเฝ้าระวังทางสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาหมอกควัน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบกับปัญหาไฟป่าและหมอกควันเป็นประจำทุกปี (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2561) ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทั้งด้านป่าไม้และปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่หลายฝ่ายให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เป็นอย่างมาก (กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ด้วยสาเหตุการเผาในพื้นที่ป่าอุทยาน ป่าอนุรักษ์ และประชาชนเข้าไปทำกิจกรรมในป่า การเผาภาคเกษตร และการเผาในภาคครัวเรือน (จังหวัดตาก, 2565)

ปัจจุบันการแก้ไขปัญหาไฟป่าโดยหน่วยงานภาครัฐเพียงหน่วยเดียวคงไม่สามารถทำให้ปัญหาการเกิดไฟป่าลดลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพราะสาเหตุของการเกิดไฟป่านั้นเกิดมาจากการกระทำของมนุษย์ ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนจากทุกภาคส่วน เพื่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันป้องกันและการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหลัก 2P2R (ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2558) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า (ดาวรุ่ง โสฬส, 2566) โดยนำหลักอิทธิบาทธรรมทางพระพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2550) มาบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของชุมชน แม้ว่าจะมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา แต่ยังคงพบข้อจำกัดด้านการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อีกทั้งแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่เพียงพอ ทำให้การจัดการ ปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ยังไม่เกิดประสิทธิผล ดังนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิ บาทธรรม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของทุกภาคส่วนและสามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่ อื่น ๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล สมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรม กับการป้องกันและแก้ไขไฟฟ้าใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยสังเคราะห์จากหลักอิทธิบาทธรรม 4 เป็นหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นเครื่องมือมุ่งสู่ความสำเร็จ ให้สมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ 1) ฉันทะ คือ การมีใจรักและห่วงหาพันธุภัยการป่าไม้ 2) วิริยะ คือ ความเพียรพยายามในการปกป้องป่าไม้ 3) จิตตะ คือ ใจที่จดจ่อและเฝ้าระวังไฟฟ้าที่ จะเกิดขึ้น และ 4) วิมังสา คือ การร่วมมือกันของประชาชนในพื้นที่ และแนวคิด ทฤษฎีหลัก 2P2R ได้แก่ 1) การป้องกัน P1 : Prevention 2) การเตรียมความพร้อม P2 : Preparedness 3) การ รับมือ R1 : Response และ 4) การฟื้นฟู R2 : Recovery

2. การวิจัยเชิงปริมาณ กรอบแนวคิดการวิจัยใช้แนวคิดเพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ฉันทะ 2. วิริยะ 3. จิตตะ 4. วิมังสา ตัวแปรตาม โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีหลัก 2P2R (ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2558) ได้แก่ 1) การป้องกัน P1: Prevention 2) การเตรียมความพร้อม P2: Preparedness 3) การรับมือ R1: Response และ 4) การฟื้นฟู R2 : Recovery คือ แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรมกลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน จำนวน 3,506 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน, 2566) ที่ได้จากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 360 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ (Questionnaire) มีค่าความสอดคล้อง (IOC)และ(Questionnaire) 0.8 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.960 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมและแนวทางป้องกันไฟป่าหลัก 2P2R โดยใช้สถิติเชิงอนุมานสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่ พระสังฆาธิการ, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน, ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น, นักวิชาการด้านป่าไม้, เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยจังหวัดตาก, เจ้าหน้าที่ควบคุมไฟป่าจังหวัดตาก, นักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล, ครูประจำโรงเรียนชุมชนบ้านสมอโคน, และประชาชน เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงที่ชัดเจนสามารถอธิบายเสริมสนับสนุนข้อโต้แย้งต่าง ๆ และเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการเสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้งหรือเห็นควรเพิ่มเติมความรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูป/คน โดยใช้เทคนิควิเคราะห์เชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ พบว่า เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 50 – 59 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 การศึกษา ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 อาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 รายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท / เดือน จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9

2. ระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$)=3.84, S.D. =0.86 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านฉันทะ(หน้าที่) ($\bar{X}$)=3.90, S.D. = 0.90 รองลงมาได้แก่ ด้านวิริยะ(ปฏิบัติงาน) ($\bar{X}$)=3.85, S.D.= 0.89 ด้านจิตตะ(ติดตาม) ($\bar{X}$)=3.83, S.D.=0.89 และด้านวิมังสา(ประเมินผล) ($\bar{X}$)=3.77, S.D.= 0.92 ตามลำดับ ระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าตามหลัก 2P2R ทั้ง 4 ด้าน ตามแผนปฏิบัติการการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าขององค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$)=3.85, S.D. = 0.81 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{X}$)=3.96, S.D.=0.78 ด้านการป้องกัน ($\bar{X}$)=3.88, S.D.=0.90 ด้านการรับมือ ($\bar{X}$)=3.86, S.D.=0.84 ด้านการฟื้นฟู ($\bar{X}$)=3.69, S.D.=0.90 ตามลำดับ

3. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยนำหลักหลัก 2P2R 1.ด้านการป้องกัน มีแผนป้องกันเหตุไฟไหม้ป่า การกำหนดมาตรการห้ามเผา จัดเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราเหตุไฟไหม้ป่า จัดอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟป่าและการกำหนดระยะเวลาการหาของป่า 2.ด้านการเตรียมความพร้อม มีการซักซ้อมแผนดับไฟป่า ความพร้อมในเรื่องรถดับเพลิง อุปกรณ์ที่ใช้ในการดับไฟป่า เจ้าหน้าที่ที่ชำนาญในการดับไฟป่าและร่วมกับประชาชนสร้างแนวกันไฟ 3.ด้านการรับมือ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามแผนป้องกันไฟป่า เข้าระงับเหตุไฟไหม้ป่าได้อย่างทันท่วงที มีความสามารถในการควบคุมไฟป่าร่วมกับประชาชนในการดับไฟป่า และมีแผนอพยพฉุกเฉินที่

กำหนดไว้อย่างชัดเจน 4.ด้านการฟื้นฟู จัดเจ้าหน้าที่สำรวจความเสียหายภายหลังเกิดเหตุไฟไหม้ป่า เข้าประเมินความต้องการความช่วยเหลือของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไฟป่า จัดโครงการสร้างฝายชะลอน้ำ โครงการปลูกป่าทดแทนและการประเมินผลการฟื้นฟู เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงแผนงานในอนาคตควรปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรักและหวงแหนป่าไม้ ให้ความสำคัญ ของป่าไม้ อบรมให้ความรู้กับเยาวชน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและภาคประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขไฟป่า ผลกระทบจากไฟป่า ให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลป่าเพื่อป้องกันไม่ให้มีคนบุกรุกไปเผาทำลายป่าและเพื่อเกิดความหวงแหนในป่าที่ตนเองมีส่วนร่วมในการ ได้รับผลประโยชน์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างจริงจังและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อ ผู้กระทำความผิด ทำลายป่าและเผาป่า มีมาตรการเด็ดขาดในการลงโทษ ส่งเสริมอาชีพเพื่อให้คนอยู่ ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบกับป่าและสัตว์ ประณามผู้ที่ตัดไม้ ล่าสัตว์ จุดไฟ การล่า ชื้อขายสัตว์ป่าและของป่า จัดงบประมาณทางสนับสนุนในการบริหารจัดการค่าตอบแทนพนักงาน เจ้าหน้าที่และจิตอาสาป้องกันไฟป่า ให้ความรู้และบอกถึงผลกระทบของการเกิดไฟป่าให้ชัดเจนกับ ประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคนโดยมีแผนป้องกันไฟป่า กำหนดมาตรการห้ามเผา จัดเจ้าหน้าที่ตรวจตรา และอบรมอาสาสมัคร กำหนดระยะเวลาการหาของป่า ชักซ้อมแผนดับไฟป่า เตรียมรถดับเพลิงและ อุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ที่ชำนาญร่วมกับประชาชนสร้างแนวกันไฟ ปฏิบัติตามแผนและเข้าระงับเหตุได้ ทันเวลา ควบคุมไฟป่าร่วมกับประชาชน จัดทำแผนอพยพฉุกเฉิน สำรวจความเสียหายและประเมิน ความต้องการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งดำเนินโครงการสร้างฝายชะลอน้ำ ปลูกป่าทดแทน และประเมินผลการฟื้นฟูเพื่อปรับปรุงแผนงานในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาวรุ่ง โสฬส (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่าระดับการมี ส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่

เหิยะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หลักอุปถัมภ์ธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D.=0.710$) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ การประชุมเป็นนิตย การพร้อมเพรียงกันประชุม การไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ การเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา การให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรีการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และการอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม และระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, $S.D.=0.725$) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรม กับการป้องกันและแก้ไขไฟป่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า อิทธิบาทธรรม 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ และ 4) วิมังสา และตัวแปรตาม คือ การป้องกันและแก้ไขไฟป่าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามแนวคิดหลัก 2P2R ได้แก่ 1)การป้องกัน P1: Prevention 2)การเตรียมความพร้อม P2: Preparedness 3) การรับมือ R1: Response และ 4)การฟื้นฟู R2 : Recovery ซึ่งวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตามความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก Pearson Correlation (r) (0.934) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของด้านวิริยะ (ปฏิบัติงาน) กับด้านการป้องกัน มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ($r = 0.884$) รองลงมา ได้แก่ คู่ของด้านวิริยะ (ปฏิบัติงาน) กับด้านการรับมือ มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.882$) และน้อยที่สุด ได้แก่ คู่ของด้านวิมังสา (ประเมินผล) กับด้านการเตรียมความพร้อม มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.790$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุชบา ชมทิ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาและการวิเคราะห์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

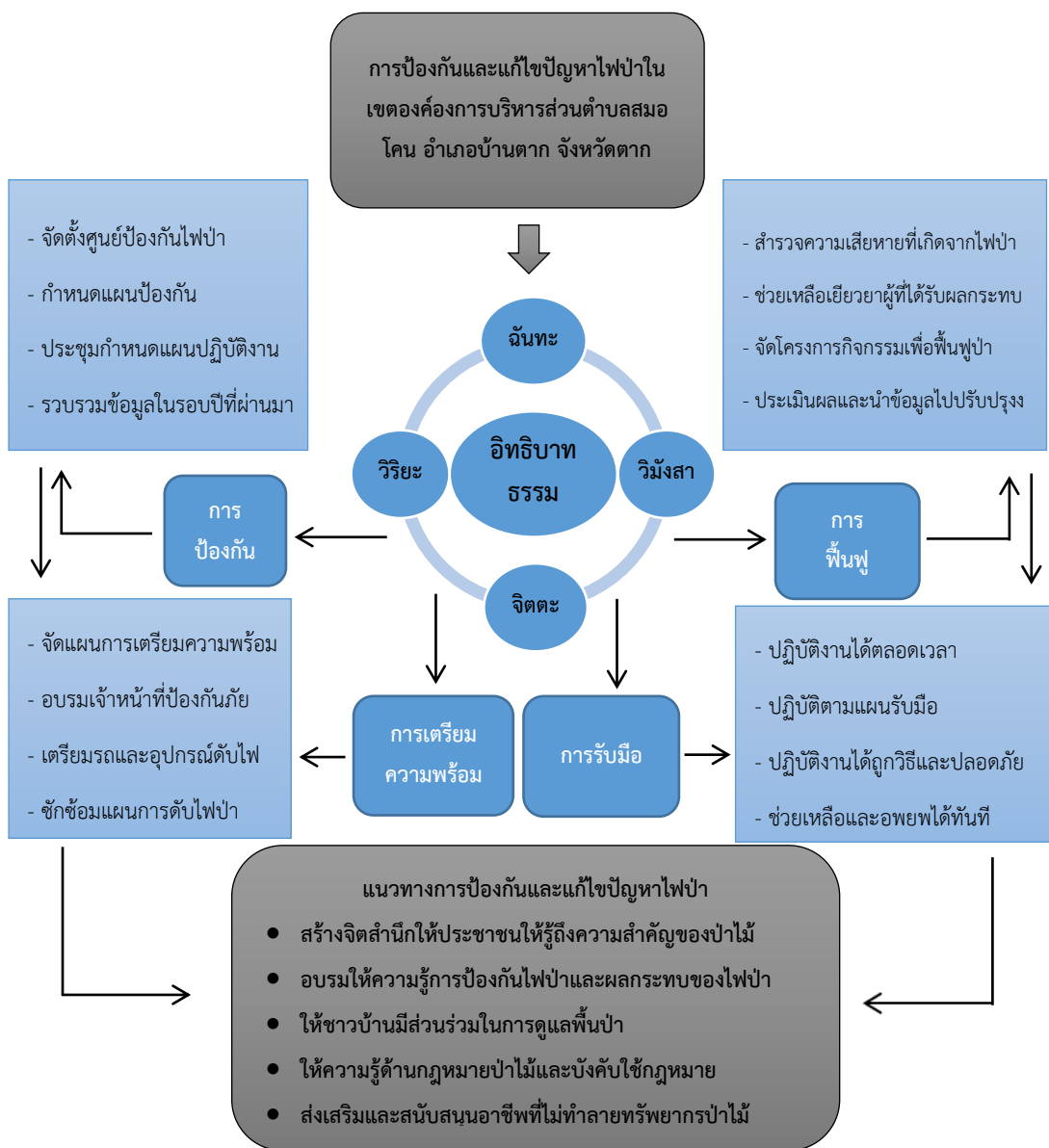
การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโค่น อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม ควรปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรักและหวงแหนป่าไม้ ให้ความสำคัญของป่าไม้ อบรมให้ความรู้กับเยาวชน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและภาคประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขไฟฟ้า ผลกระทบจากไฟฟ้า ให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลป่าเพื่อป้องกันไม่ให้คนบุกรุกไปเผาทำลายป่าและเพื่อเกิดความหวงแหนในป่าที่ตนเองมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างจริงจังและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ทำลายป่าและเผาป่า มีมาตรการเด็ดขาดในการลงโทษ ส่งเสริมอาชีพเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบกับป่าและสัตว์ ประณามผู้ที่ตัดไม้ล่าสัตว์ จุดไฟ การล่าซื้อขายสัตว์ป่าและของป่า จัดงบประมาณทางสนับสนุนในการบริหารจัดการค่าตอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่และจิตอาสาป้องกันไฟฟ้า ให้ความรู้และบอกถึงผลกระทบของการเกิดไฟฟ้าให้ชัดเจนกับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชล สง่าศรี และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันตามหลักพุทธนิเวศวิทยาของหน่วยป้องกันและพัฒนาป่าไม้เกาะคา จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยมีแนวทางการจัดการเกี่ยวกับการเผาเพื่อลดปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการจัดการธรรมชาติ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นถึงคุณค่า ความสำคัญ ปัญหาที่เกิดจากการเผาป่า การทำลาย ปัญหาหมอกควัน สาเหตุแห่งปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง เพื่อให้ชุมชนเข้าใจและปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม สร้างคุณค่า ตระหนักคุณค่าของป่าไม้ และผลที่เกิดจากการทำลายป่าเผาจนเกิดไฟฟ้าและหมอกควัน ย่อมนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเห็นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม แม้พื้นฐานของชุมชนจะอยู่กับป่า แต่ก็ควรรู้จักวิธีการดูแล รักษา ปันฟู และอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อจะก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่ธรรมชาติ และความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์และสังคมในภายหลัง จิตอาสา การเข้าใจคุณค่าจากความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมในชุมชนแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดจิตอาสาเพื่อการช่วยเหลือ ดูแล ปันฟู และอนุรักษ์ป่าไม้ ลดปัญหาการเผา ลดปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดไฟฟ้า ทำให้สังคมเกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง

สังคม และธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ภาคีเครือข่าย การจัดการที่ถูกต้องและดีที่สุดจะต้องมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เป็นแนวทางการส่งเสริม อนุรักษ์ และธรรมาภิบาล การลดปัญหาไฟป่าและหมอกควันร่วมกับชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และกลุ่มจิตอาสา เพื่อนำศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของแต่ละหน่วยงานเข้ามาบูรณาการให้เกิดประโยชน์สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการจัดการธรรมชาติ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ เห็นถึงคุณค่า ความสำคัญ ปัญหาที่เกิดจาก การเผาป่า การทำลาย ปัญหาหมอกควัน สาเหตุแห่งปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง เพื่อให้ชุมชนเข้าใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม สร้างคุณค่าตระหนักคุณค่าของป่าไม้ และผลที่เกิดจากการทำลายป่าเผาจนเกิดไฟป่าและหมอกควัน ย่อมนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเห็นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม แม้พื้นฐานของชุมชนจะอยู่กับป่า แต่ก็ควรรู้จักวิธีการดูแลรักษาฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อจะก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่ธรรมชาติ และความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์และสังคมในภายหลัง จิตอาสา การเข้าใจคุณค่าจากความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมในชุมชนแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดจิตอาสาเพื่อการช่วยเหลือดูแลฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ ลดปัญหาการเผา ลดปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดไฟป่า ทำให้ สังคมเกิดความรับผิดชอบตนเอง สังคม และธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ภาคีเครือข่าย การจัดการที่ถูกต้อง และดีที่สุดจะต้องมีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เป็นแนวทางการส่งเสริม อนุรักษ์ และธรรมาภิบาล การลดปัญหาไฟป่าและหมอกควันร่วมกับชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และกลุ่มจิตอาสา เพื่อนำศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของแต่ละหน่วยงานเข้ามาบูรณาการให้เกิดประโยชน์

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม ดังนี้

ภาพที่ 1 ระบบการป้องกันไฟฟ้าขององค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับ การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ตามหลักอิทธิบาทธรรม

ด้านฉันทะ (หน้าที่) มีการปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรักความห่วงใยในทรัพยากรป่าไม้ ธรรมชาติ ประชาสัมพันธ์ด้านการป้องกันไฟฟ้าผ่านสื่อประเภทต่างๆ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายของชุมชนในการร่วมกันป้องกันไฟฟ้า จัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันไฟฟ้า สนธิกำลังกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการลาดตระเวนและตรวจหาไฟฟ้า

ด้านวิริยะ (ปฏิบัติงาน) มีการประชุมวางแผนปฏิบัติงานควบคุมไฟฟ้า พบปะพูดคุยกับประชาชนเพื่อชี้แจงให้ทราบถึงผลเสียของไฟฟ้า จัดฝึกอบรมหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้า ประจำหมู่บ้าน ร่วมมือให้ประชาชนเลิกจุดไฟเผาป่าร่วมกับประชาชนสร้างแนวกันไฟ

ด้านจิตตะ (ติดตาม) ได้ติดตามการแจ้งเตือนจุดความร้อนจากดาวเทียมติดตามข่าว มาตราการห้ามเผาป่าของทางจังหวัดติดตามเฝ้าระวังการใช้ประโยชน์จากป่าของประชาชนในพื้นที่ ติดตามการลักลอบเผาป่าติดตามความเสียหายที่เกิดจากไฟฟ้า

ด้านวิมังสา (ประเมินผล) มีการตรวจตราพื้นที่ให้แน่ใจว่าไฟจะไม่กลับคุ้ขึ้นมาใหม่ได้อีก ประเมินผลการปฏิบัติงานดับไฟฟ้า ประเมินความเสียหายของพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกไฟฟ้าทำลายดำเนินมี ประเมินความเสียหายของพื้นที่เกษตรกรรมที่ถูกไฟฟ้าทำลาย จัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนำหลักของทฤษฎี 2P2R ทั้ง 4 ด้าน คือ

ด้านการป้องกัน จัดตั้งศูนย์ป้องกันปัญหาไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน ประชุมกำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันตามระเบียบขั้นตอน รวบรวมข้อมูลในรอบปีที่ผ่านมาเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ทุกปีจึงมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานควบคุมไฟฟ้าโดยละเอียด

ด้านการเตรียมความพร้อม จัดประชุมกำหนดคำสั่งเตรียมความพร้อมสถานการณ์ไฟฟ้า จัดแผนการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้า เช่น จัดเตรียมรถดับเพลิง เตรียมกำลังพล เตรียมชุดกันไฟ เตรียมอุปกรณ์ในการดับไฟ เตรียมความพร้อมในเรื่องของงบประมาณความพร้อมในด้านบุคลากรผู้นำท้องถิ่น ท้องถิ่น อบพร. และกลุ่มจิตอาสาจากชุมชน อบรมให้ความรู้กับทีมงานทั้งการป้องกันและการระงับเหตุพร้อมทั้งจัดเตรียมแผนการอพยพกรณีเกิดภัย

ด้านการรับมือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าควรแจ้งหรือประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. ศูนย์ป้องกันและสาธารณภัย แจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบ ขอความช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันหากมีเหตุการณ์ไฟไหม้หรือการลุกลาม ทีมชุดเผชิญเหตุปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วมีการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์พื้นที่เพื่ออพยพซึ่งกำหนดจุดไว้ตามจุดอย่างชัดเจน ลงพื้นที่ระงับเหตุและสำรวจความเสียหายในพื้นที่ที่เกิดเหตุให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นรายงานสถานการณ์การเกิดภัยและ

ด้านการฟื้นฟู จัดทำแผนฟื้นฟูหลังจากเหตุไฟฟ้า สำรวจจุดเกิดเหตุ รวบรวมรายละเอียดความความเสียหายที่เกิดขึ้น รายงานความเสียหายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยและติดตามประเมินผลการช่วยเหลือและเยียวยา จัดกิจกรรมรักษพื้นที่ป่าปลูกต้นไม้ทดแทนป่าที่ถูกไฟไหม้ สร้างความชุ่มชื้นด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อปิดกั้นร่องน้ำหรือลำธารเพื่อความชุ่มชื้นพื้นที่ป่า ถอดบทเรียนจากไฟฟ้าเพื่อฟื้นฟูป่าที่ถูกไฟไหม้ และส่งเสริมอาชีพคนให้อยู่กับป่าอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผู้วิจัยเห็นว่า การเกิดไฟฟ้าในปัจจุบันนั้นเกิดจากฝีมือมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรักษ ห่วงแหนป่าไม้ ให้รู้ถึงความสำคัญของป่าไม้และผลกระทบจากไฟฟ้าจึงเป็นสิ่งแรกที่ควรกระทำ การให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ป่าของหมู่บ้านตนเอง เพื่อป้องกันไม่ให้มีคนภายนอกพื้นที่บุกรุกไปเผาทำลายป่าที่ตนเองมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่ป้องกันการเกิดไฟฟ้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโค่นได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น องค์การองค์การบริหารส่วนตำบลสมอโค่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน จัดโครงการอบรมหรือกิจกรรมในการสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของป่าไม้ ให้รักษและห่วงแหนป่าไม้ ไม่ทำลายป่าไม้ บอกถึงโทษและผลกระทบจากไฟฟ้าที่มีผลต่อคน สัตว์และโลกในปัจจุบันเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างปกติสมดุตามระบบนิเวศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน ควรสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรักและหวงแหนป่าไม้ ให้ความรู้ความสำคัญของป่าไม้ อบรมให้ความรู้กับเยาวชน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและภาคประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขไฟป่า ผลกระทบจากไฟป่า
- 2.องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลป่าเพื่อป้องกันไม่ให้คนบุกรุกไปเผาทำลายป่าและเพื่อเกิดความห่วงแหนในป่าที่ตนเองมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์
- 3.องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างจริงจังและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ทำลายป่าและเผาป่า มีมาตรการเด็ดขาดในการลงโทษ
- 4.องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมอาชีพเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ส่งผลกระทบกับป่าไม้และสัตว์ป่า

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.ด้านการป้องกัน องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน ควรกำหนดระยะเวลาการเข้าหาของป่าให้ชัดเจน
- 2.ด้านการเตรียมพร้อม องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน ควรมีโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับประชาชนในการทำแนวกันไฟในการเตรียมความพร้อม
- 3.ด้านการรับมือ องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคนควรจัดแผนซักซ้อมอพยพฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุการณ์ไฟป่าลุกลามเข้าที่อยู่อาศัยให้บ่อยครั้ง
- 4.ด้านการฟื้นฟู องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคนควรจัดโครงการสร้างฝายชะลอน้ำให้มากขึ้นเพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า ชะลอการไหลของน้ำและลดเชื้อเพลิงการเกิดไฟป่า

เอกสารอ้างอิง

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2561). *ยุทธศาสตร์/มาตรการแก้ไขปัญหาไฟป่า*. กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *แนวทางเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษทางอากาศ กรณีหมอกควัน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จังหวัดตาก. (2565). *พื้นที่เฝ้าใหม่ในเขตตำบลสมอโคน*. (อัดสำเนา).
- ดาวรุ่ง โสฬส. (2566). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาครัฐและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย*, 4(1), 65-78.
- บุษบา ชมที. (2566). การศึกษาและการวิเคราะห์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต. (2550). *ธรรมญูชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 81). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). *หลัก2P2R ป้องกันภัยเชิงรุกบรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัย*. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- สายชล สง่าศร และคณะ. (2565). การจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควันตามหลักพุทธรณีเวชวิทยาของหน่วยป้องกัน และพัฒนาป่าไม้เกาะคา จังหวัดลำปาง. *วารสารปัญญา*, 29(1), 70-84.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสมอโคน. (2566). *สถิติประชากรในพื้นที่ตำบลสมอโคน*. (อัดสำเนา)